

Bilag 6: Forvaltningens svar på henvendelser modtaget i høringsperioden

Indhold

Teknik- og Miljøudvalget besluttede den 20. juni 2022 at udsende forslag til Biodiversitet i København, strategi 2022-2050 (bilag 2) med tilhørende Handleplan 2022-2025 (bilag 3) i offentlig høring frem til den 18. september 2022.

Forvaltningen har modtaget 217 henvendelser (bilag 5), der både omhandler forslag til strategi og handleplan. I dette bilag behandles forslag til besvarelse af alle henvendelser.

Derudover henvises til bilag 4, der indeholder et samlet resume af høringssvar og besvarelse af henvendelserne samt konkrete ændringsforslag til strategi og handleplan.

11-10-2022

Sagsnummer i F2
2022 - 15562

Dokumentnummer i F2
59963

Sagsnummer i eDoc
2022-0318788

Klima og Byudvikling
Njalsgade 13
2300 København S

EAN-nummer
5798009809452

Besvarelse af henvendelser

Henvendelse fra myndigheder og andre offentlige instanser

Frederiksberg Kommune, henvendelse nr. 169

Positiv tilkendegivelse om Københavns Kommunes forslag om Biodiversitet, strategi for 2022-2050 med tilhørende Handleplan for 2022-2025.

Danmarks Pædagogiske Universitet, henvendelse nr. 194

1. Ønsker generelt fokus på Tema 3: Understøtte viden og uddannelse om natur og biodiversitet samt foreslår at indskrive begrebet "naturdannelse" som et bærende filosofisk og praktisk element i strategien og evt. supplere med begrebet "bæredygtig dannelse" i strategien.

Forvaltningernes svar:

1. I Tema 3, side 28-29 tilføjes begrebet naturdannelse.

Henvendelser fra lokaludvalg og miljøpunkter

Amager Øst Lokaludvalg, henvendelse nr. 40

1. Lokaludvalget har ingen bemærkninger, udover at de ser positivt på den brede inddragelsesproces. Lokaludvalget arbejder i bydelsplanen med at identificere områder, der kan omdannes til nye grønne biodiverse byrum og ønsker at være demonstrationsbydel for at fremme konkrete projekter.

Forvaltningens svar:

- 1) Handleplanens indsats nr. 3.1 vedr. biodiversitetskoordinator til styrkelse, dialog og koordinering vil kunne understøtte Amager Østs arbejde med biodiversitet i bydelsplanen.

Nørrebro Lokaludvalg, henvendelse nr. 43

Nørrebro Lokaludvalg finder strategien positiv, herunder den løbende evaluering i statusrapport og handleplaner, herunder at handleplanerne er fireårige, der tillige ønskes så konkret som muligt.

Lokaludvalget har tillige konkrete forslag til ændringer i strategi og handleplan:

1. Begrebet "grøn infrastruktur" foreslås konsekvensrettet til "blå-grøn infrastruktur" for at understrege, at åbning af vandløb og skabelse af vådområder og søer også er mulige værktøjer.
2. De rørlagte vandløb og åer foreslås at fremgå af potentialekortet side 24, herunder indføre Ladegårdsåen og en å-park på Åboulevarden.
3. Mere vand i byen, herunder åbning af Ladegårdsåen (og de andre vandløb), ønskes at blive en overordnet strategisk målsætning i planen, ønskes indskrevet som et selvstændigt mål i strategien som et tekstpunkt under Tema 2 på side 10. Ny tekstpunkt bør derfor tilføjes "Ny biodiversitet i den blå by" side 26 under den første tekstblok: "Byens rørlagte og kanaliserede vandløb har et stort forbedringspotentiale for biodiversitet [formulering hentet fra strategiens side 16]. København skal

derfor arbejde for at genetablere de rørlagte vandløb som en del af en blå-grøn infrastruktur."

4. Side 15: "Grønne gårde" ønskes indsat som eksempel på væsentlige dele af de større og ofte offentligt tilgængelige grønne områder med betydelige offentlige investeringer.
5. Der bør indsættes en klar målsætning i planperioden om, at saltning udfases helt. I den første handlingsplan bør det være et klart mål, at saltning stoppes på grønne veje/klimaveje, hvor de grønne elementer og træer har en hydraulisk funktion.
6. Derudover ønsker lokaludvalget generelt flere træer i byen, og at de træer vi har, beskyttes bedre, da de udgør en meget stor rekreativ, biologisk og klimatilpasningsværdi (som det også fremgår af planen). Der fældes alt for mange "risikotræer" ift. den meget lille risiko, som disse træer kan udgøre. Derfor ser vi gerne, at praksis tages op til fornyet overvejelse med inddragelse af data om den reelle risiko kontra værdien af træerne, samt erfaring fra fx Frederiksberg.

Forvaltningens svar:

- 1) *Indarbejdes som foreslået.*
- 2) *Indarbejdes som foreslået.*
- 3) *Forslaget om nyt mål indarbejdes i strategien under Tema 2 side 10:*

I 2050 indgår biodiversitet i blå urbane løsninger, som kobler Klimatilpasning og byudvikling. Der er anlagt omk.10 % flere ferskvandsområder i form af åbning af rørlagte åer, vandhuller, grøfter, bassiner, våde arealer o. lign. I forbindelse med byudvikling og stormflodssikring af havn og kyst medtænkes natur og biodiversitet som en del af løsningen i overgange mellem land og vand.

- 4) *Grønne gårde ændres til grønne private gårdrum under "Den grå by" i strategien side 12 og grønne private gårdrum indføres på side 15.*
- 5) *Hel udfasning af saltning vurderes ikke at kunne indeholdes inden for biodiversitetsstrategiens handlerum, men forvaltningen arbejder løbende med mulighederne for mere miljøvenlig glatførebekæmpelse, som forelagt Teknik- og Miljøudvalget den 1. november 2021.*
- 6) *Der tilføjes et punkt 1.12 "Fokus på bevaring og beskyttelse af træer i administrationsgrundlag og politikker" i Handleplanen, er der fokus på bevaring og beskyttelse af eksisterende træer for at understøtte biodiversitet, herunder overvejes muligheden for opdatering og justeringer af Københavns Træpolitik, administrationsgrundlag om træer m.m.*

Bispebjerg Lokaludvalg, henvendelse nr. 74

Lokaludvalget ser det som et positivt skridt at biodiversitet italesættes og beskrives og har følgende bemærkninger:

1. Konkretisering af handlingerne i tiden 2025 til 2050.
2. Alle naturområder bør fredes (der er ikke meget tilbage).

3. Afklaring af balancen mellem natur og mennesker i Lersøparken.
4. Særligt fokus på gamle træer og afsætte midler til pleje af ikoniske træer.
5. Fortsætte puljer som biodiversitetspuljen, grønne gader puljen og træpuljen.
6. At strategi og handleplan har klare mål for genskabelse af Lygte å og genskabelse af alle Københavnske å strækninger.
7. Skabe god økologisk vandkvalitet.
8. Der ønskes svar på om grønne forbindelser skal forstås som grønne cykelstier eller spredningskorridorer for dyr.
9. Der ønskes at samarbejdet mellem kommunen og relevante frivillige foreninger bringes i orden.

Forvaltningens svar:

- 1) *I forhold til konkrete tanker om tiden 2025-2050 vurderes det først at være muligt at formulere, når kortlægning af biodiversitet i de kommunale grønne arealer og byudviklingsområder er kortlagt, jf. handleplanens initiativ 1.1.*
- 2) *Det bemærkes, at beslutning om fredninger ligger uden for strategiens handlerum.*
- 3) *Nærværende strategi og handleplan tager ikke konkret stilling til geografiske delområder. Forholdet mellem natur og mennesker konkret i Lersøparken, kan der arbejdes konkret med i parkens udviklingsplan.*
- 4) *De udpegede ikoniske træer i Københavns Kommune står på kommunale arealer, og der er derfor afsat driftsmidler til pleje af træerne, herunder de gamle træer. Derudover indføres nyt punkt 1.12 Fokus på bevaring og beskyttelse af træer i administrationsgrundgrundlag og politikker mm., der omhandler bevaring og beskyttelse af eksisterende træer for at understøtte biodiversitet samt overvejelse af muligheden for opdatering, og justeringer af Københavns Træpolitik, administrationsgrundlag om træer mm.*
- 5) *Nyt initiativ i handleplanen tilføjes: 2.13 videreførelse af den borgerrettede biodiversitetspulje.*
- 6) *Nærværende strategi og handleplan tager ikke konkret stilling til geografiske delområder. I strategien side 26 suppleres teksten med at indtænke åbning af rørlagte åer til de øvrige muligheder i forhold til den blå by.*
- 7) *Strategien tilrettes, da kommunen allerede nu arbejder ud fra vandrammedirektivets mål om at alle vandområder skal have opnået god økologisk stand i 2027.*
- 8) *De grønne forbindelser er for både dyr og mennesker som beskrevet på side 24 i strategien.*
- 9) *Nyt initiativ i handleplanen indarbejdes: "4.7. Teknik og Miljøforvaltningen understøtter frivillige naturplejefællesskaber i relevante arealer. Der kan indgås samarbejdsaftaler og afholdes årlige dialog om plejen af arealet."*

Brønshøj-Husum Lokaludvalg, henvendelse nr. 103

Lokaludvalget henviser til en undersøgelse i borgerpanelet, der viser at bynatur og biodiversitet vægtes højt ift. det kommende bydelsplansarbejde, at frivillige skal spille en rolle i udviklingen af de grønne områder i bydelen, at der opleves et behov for inspirationsmateriale, havevandring samt lokale netværk og fællesskaber. Derudover har de følgende bemærkninger og forslag til strategien:

1. Ønsker billeder eller eksempler fra Brønshøj-Husum, da Utterslev Mose og Vestvolden udgør en betragtelig del af Københavns grønne områder, og der her findes byens største og mest stabile frivillige naturplejelaug, der i snart 10 år har arbejdet på Langholmen og i Kirkemosen med at pleje disse områder med store gevinster for områdets biodiversitet.
2. Side 10 "At bevare og forbedre den eksisterende biodiversitet": I punkt 3 understreges det, at Københavns vandområder skal have opnået god økologisk tilstand i 2050. Lokaludvalget undrer sig over, om der er juridisk grundlag for denne målsætning. Selvom 2050 i forhold til nogle særligt medtagne vandområder kan synes som en realistisk horisont i betragtning af den hidtidige investeringslyst, så kan Københavns Kommune vel ikke uden videre se bort fra at den ultimative deadline til at leve op til Vandrammedirektivets målsætning om god økologisk kvalitet er 2027?
3. Strategi og handlingsplan underbelyser ferskvandssystemet, når det gælder fremme af biodiversitet. Mulighed for civilsamfundet i højere grad får mulighed for at engagere sig i at tage hånd om vandmiljøerne for at skabe en rigere biologisk diversitet og en prioritering af en erstatning af den tidligere frivillighedskoordinator.
4. Punkt 1.1 og 4.4 Suppleres med at skoler og frivillige naturinteresserede borgere kan deltage i dataindsamlingen (Citizens Science).
5. Punkt 1.4 De private aktører i driften omfattes af den omtalte løbende oplæring eller kontraktmæssigt sikre at disse private aktører er fagligt udrustet til at løfte opgaven.
6. Punkt 2.9: Lokaludvalget foreslår, at der etableres partnerskaber med tekniske universiteter og tekniske skoler med henblik på at udarbejde nye teknologier og igangsætte forsøgsprojekter, der kan fremme biodiversiteten i byens mange søer og vandløb.

Forvaltningens svar:

- 1) *Indarbejdes (side 23 strategien billede fra naturpleje af frivillige Langmosen el.lign.)*
- 2) *Strategien tilrettes, da kommunen allerede nu arbejder ud fra vandrammedirektivets mål om, at alle vandområder skal have opnået god økologisk stand i 2027, og forslaget om nyt mål om de ferske vande indarbejdes i strategien under Tema 2 side 10: I 2050 indgår biodiversitet i blå urbane løsninger, som kobler Klimatilpasning og byudvikling. Der er anlagt omk.10 % flere ferskvandsområder i form af åbning af rørlagte åer, vandhuller, grøfter, bassiner, våde arealer o. lign. I forbindelse*

med byudvikling og stormflodssikring af havn og kyst medtænkes natur og biodiversitet som en del af løsningen i overgange mellem land og vand.

- 3) *Der indarbejdes fremme af initiativer om ferskvandssystemet samt inddragelse af frivillige bl.a. i handleplanens pkt. 1.2 og 1.4.*
- 4) *Tidligere frivillighedskoordinator er erstattet af biodiversitetskoordinatorer i handleplanens pkt. 3.1. Handleplanens pkt. 4.4. justeres, så det fremgår, at skoler og naturinteresserede borgere også kan inddrages i arbejdet med monitorering af biodiversitet.*
- 5) *Tydeliggøres i teksten i punkt 1.4, at der også stilles kompetencekrav til private aktører.*
- 6) *Partnerskaber med tekniske universiteter og tekniske skoler med henblik på at udarbejde nye teknologier og igangsætte forsøgsprojekter, der kan fremme biodiversiteten i byens mange søer, og vandløb tilføjes som nyt pkt. 1.11 med udgangspunkt i at bevare og forbedre de eksisterende ferskvandsområder, der er udfordret af bl.a. store mængder tilført fosfor og ophobet slam med miljøfarlige stoffer.*

Valby Lokaludvalg, henvendelse nr. 123

I erkendelse af at budgetmidler vil være begrænsede i en lang periode, foreslår lokaludvalget at:

1. Begrænse brugen af befæstede overflader (som på Mimers Plads).
2. Klippe og slå grøftkanter mindre (efter Vild med vilje-ideen).
3. Give borgerne større frihed til at begrønne deres del af byen.
4. Initiativ til at få sat mere fart i træplantning ved fx at revitalisere Bynaturstrategiens plan om 100.000 træer til københavnere.
5. Udfasning/begrænsning af saltning længe før 2050.
6. Side 10: Tilretning af strategien så den stemmer overens med vandrammedirektiv vedr. at alle vandområder skal have opnået god økologisk tilstand i 2027.
7. Konkret fokus på øget biodiversitet i villahaver, grønne gårdrum og lignende, evt. gennem grundejerforeninger.
8. Der ønskes større fokus på klimaforandringer eksempelvis øget tørke i de kommende somre og valg af arter i nye naturområder.
9. Konkret forslag til grøn sti, der kan fungere som grøn korridor, fra Vigerslev Allé til Valbyparken gennem Grønttorvet og Folehaven.
10. Lokaludvalget noterer sig, at Permahaven på Toftegårds Plads fremhæves i strategien under punkt 4.2 om frivillige fællesskaber. Lokaludvalget gør samtidig opmærksom på, at Permahaven forventes indskrænket i forbindelse med opførelse af nyt bibliotek på pladsen.
11. Derudover gør lokaludvalget opmærksom på deres miljøgruppes biodiversitetsprojekt "Valbi-planen", der er et frivilligt ambitiøst projekt med bl.a. et interaktivt kort over private og offentlige bi-venlige bevoksninger, der kan tjene som inspiration til registrering af udvidelse af grønne områder i hele kommunen.

12. Det foreslås, at biodiversitetskoordinatorerne får til opgave at holde tæt kontakt med og årligt samle lokaludvalg og miljøpunkter til gensidig inspiration og planlægning af fælles projekter.
13. Lokaludvalget har derudover forslag til sproglige korrektioner af strategien på side 12: kunne man begrænse opremsning af eksempler på biotoper og på side 7: der står "strategi" mange gange, og der er slåfejl.

Forvaltningens svar:

- 1) *Forslag om at begrænse befæstelse er et vigtigt greb i at gøre byen grønnere, hvilket er indeholdt i målsætningerne under tema 2 samt det tværgående mål om, at der skal være mere plads til biodiversitet i København.*
- 2) *At klippe og slå grøfter mindre, er et greb, der allerede i dag findes i kommunens driftsværktøjskasse og benyttes, hvor det er muligt.*
- 3) *Der er som udgangspunkt stor frihed til, at borgere kan begrønne deres private del af byen, og kommunen går gerne i dialog med lokaludvalget, hvis der opleves utilsigtede barrierer for begrønnings initiativer.*
- 4) *At sætte fart i træplantning i København ligger uden for strategiens område, og der henvises til Træprioriteringsplanen og løbende budgetforhandlinger.*
- 5) *Hel eller delvis udfasning af saltning vurderes ikke at kunne indeholdes inden for biodiversitetsstrategiens handlerum, men forvaltningen arbejder løbende med mulighederne for mere miljøvenlig glatførebekæmpelse, som forelagt Teknik- og Miljøudvalget den 1. november 2021.*
- 6) *Strategien tilrettes, da kommunen allerede nu arbejder ud fra vandrammedirektivets mål om, at alle vandområder skal have opnået god økologisk stand i 2027.*
- 7) *Fokus på private grundejere, grønne gårdrum mv. indgår i partnerskaber i handleplanens tema 2.12.*
- 8) *Strategien står ikke alene og vil være et samspil med og en fast del af Københavns bynatures-, byudviklings- og klimatilpasningsdagsorden, hvor konkrete klimaforandringsudfordringer løbende bliver håndteret.*
- 9) *Initiativer om en grøn forbindelse fra Vigerslev Allé til Valbyparken indføres på kort i strategien på side 24.*
- 10) *Strategien sætter retning for arbejdet med biodiversitet bl.a. ved ændringer i byrummet som på Toftegårds Plads.*
- 11) *Valbi-planen lader til at bidrage positivt til den lokale forankring af biodiversitetsstrategien og som inspiration til andre bydele.*
- 12) *Det vil være én af biodiversitetskoordinatorernes opgaver at holde tæt kontakt med og evt. samle lokaludvalg og miljøpunkter årligt.*
- 13) *Sproglige fejl tilrettes.*

Vanløse Lokaludvalg, henvendelse nr. 135

Lokaludvalget har en række forslag og bemærkninger til strategien:

1. Inddrage de private arealer mere i strategien.
2. Sikre implementering af strategiens intentioner i den daglige drift, herunder uddannelse af medarbejdere til det rigtige materiel og til fast mandskab, der bedre kan samarbejde med de lokale brugere, aktører og frivillige naturpleje som Enggruppens høslætlaug samt sikre en mere individuel pleje fremfor drift, der passer ind i rækker og kolonner.
3. I højere grad prioritere ikke at affrede fredede arealer.
4. Tidlig inddragelse af lokaludvalget i strategiarbejdet fremadrettet og opfordring til fremover se på, hvad der allerede er i gang i de enkelte bydele inden en sådan strategi udarbejdes.
5. Samle de lokales idéer, projekter og erfaringer i et katalog til fælles oplysning og inspiration.
6. Derudover gør lokaludvalget opmærksom på en mulig udfordring i et aktuelt projekt omkring lys rundt om Damhussøen, der imødekommer flere interesser, men kan konflikte med målsætningen om at forbedre levevilkårene for nataktive dyr og insekter.

Forvaltningens svar:

- 1) *Strategi og handleplan tydeliggøres i forhold til at omfatte hele byen både private og offentlige arealer.*
- 2) *Der lægges stor vægt på både uddannelse og udvikling af den daglige drift til fremme af biodiversiteten i både strategi og i konkrete initiativer i handleplanen, der begge sætter retning for kommunens arbejde på de offentlige arealer. Et mere tæt samarbejde med frivillige kræfter, og den daglige drift må udvikles inden for den til en hver tid gældende driftsramme eventuelt med hjælp fra en biodiversitetskoordinator.*
- 3) *Affredning som princip er ikke et tiltag i strategien.*
- 4) *Tidligere inddragelse af lokaludvalg og miljøpunkter forud for strategiarbejde vedrørende biodiversitet indarbejdes i det videre arbejde med strategi og handleplan.*
- 5) *Forslag om et katalog til fælles oplysning og inspiration noteres og videregives til det videre arbejde med handleplanens initiativer under Tema 4.*
- 6) *Konflikter mellem interesser i konkrete projekter som eksempelvis stibelysning kan ikke undgås, men strategien sætter en retning for prioriteringen af naturen på lige fod med kultur- og fritidsinteresser.*

Miljøpunkt Amager, henvendelse nr. 63

Miljøpunkt Amager anerkender strategiarbejdet og har noteret den årlige statusopgørelse og at handleplanen revideres hvert fjerde år. Derudover bidrager de gerne til konkrete projekter i bydelen.

Miljøpunktet har derudover en række generelle synspunkter:

1. Afgørende at der afsættes midler på de årlige budgetter, gerne finansiering til de første fem år i første budgetforhandling, så strategien kommer godt fra start.
2. Strategien er visionær men ukonkret
3. Potentiale i at inddrage private arealer mere i strategien

4. Konkret forslag til at udlægge stier i byen og i naturområder i semipermeabel belægning.
5. Tidlig inddragelse af lokaludvalg og miljøpunkter i strategiarbejdet for at kunne indarbejde lokal viden.
6. Strategien skal implementeres i den daglige drift.
7. Krav til "frie arealer" i byplanlægningen.
8. Fredede arealer skal ikke affredes.
9. Indførelse af "Grønt tag politik" med fokus på biodiversitet.
10. Forslag til udvidelse af træpolitikken med, at alle borgere skal kunne se et træ fra deres vindue, beskytte alle træer over 25 år og tilbyde gratis service til private borgere, der er i tvivl om værdien af gamle træer på egen matrikel.
11. Blotlægning af rørlagte vandledninger.
12. Øget indsats for at komme i mål med EU's vandrammedirektiv om at vand i Europa som minimum opnår god økologisk tilstand inden 2027.
13. Under punktet "den blå by ønskes "strand" tilføjet.
14. Tydelige kriterier/krav til private aktører på udliciterede offentlige områder.
15. Oplæring af private aktører og nyttejobbere.
16. Forslag til fælles fagligt forum på tværs af forvaltninger, miljøpunkter og lokaludvalg til drøftelse af evaluering og opdatering af handleplaner.
17. Konflikt i interesser i forhold til stibelysning og nataktive arters livscyklus og døgnrytme.
18. Der bør indsættes en klar målsætning i planperioden om, at saltning udfases helt. I den første handlingsplan bør det være et klart mål, at saltning stoppes på grønne veje/klimaveje, hvor de grønne elementer og træer har en hydraulisk funktion.
19. Det foreslås, at der arbejdes strategisk med stilleområder, gerne samtænkt med mørke områder og valg af belægning.
20. Forslag om at udvikle eksperimentale læringsrum på de bemandede legepladser og i fritidsklubberne.
21. Miljøpunkt Amager vil derudover slå et slag for en velfungerende elektronisk platform NaTur i Byen - Tjek ind i det grønne og ud i det blå.
22. I strategien nævnes en række mål for 2050, men ikke hvordan de opgøres, eller hvad der er benchmark.
23. Frivillige i naturplejen ønskes understøttet af de nye biodiversitetskoordinatorer på samme måde som den tidligere frivillighedskoordinator.
24. Der efterlyses skriftligt formidlingsinitiativ i det offentlige rum.
25. Kortlægning ønskes gennemført hurtigst muligt og i et samarbejde mellem fagfolk, interesseorganisationer og frivillige.
26. Er profilkulturhuse med særligt fokus på biodiversitet allerede udpeget?

Forvaltningens svar:

- 1) *Forvaltningerne vil forsøge at implementere strategien inden for til enhver tid gældende bevillingsmæssige råderum.*

- 2) *Efter en de næste års kortlægning og monitorering forventes næste handleplan at kunne blive mere konkret.*
- 3) *Strategien sætter retning for både private og offentlige arealer og opfordre til samarbejde. Det præciseres i strategien.*
- 4) *Indarbejdelse af semipermeabel belægning på nye stier vil blive overvejet, hvor det skønnes muligt.*
- 5) *Tidligere inddragelse af lokaludvalg og miljøpunkter forud for strategiarbejde vedrørende biodiversitet indarbejdes i det videre arbejde med strategi og handleplan.*
- 6) *Der lægges stor vægt på både uddannelse og udvikling af den daglige drift til fremme af biodiversiteten i både strategi og i konkrete initiativer i handleplanen, der begge sætter retning for kommunens arbejde på de offentlige arealer.*
- 7) *Der er i dag "friarealkrav" i lokalplanerne. Derudover indarbejdes biodiversitet i den kommende kommuneplan og i lokalplanarbejdet.*
- 8) *Affredning som princip er ikke et tiltag i strategien.*
- 9) *Forslag om "Grønt tag politik" ligger uden for Biodiversitetsstrategien, men der vil fremadrettet blive set på mulighederne for at indarbejdet biodiversitetsparametre i lokalplaner bl.a. i kravene til grønne tage.*
- 10) *Der indføres nyt punkt 1.12 Fokus på bevaring og beskyttelse af træer i administrationsgrundlag og politikker mm., der omhandler bevaring og beskyttelse af eksisterende træer for at understøtte biodiversitet samt overvejelse af muligheden for opdatering og justeringer af Københavns Træpolitik, administrationsgrundlag om træer mm.*
- 11) *I strategien på side 26 suppleres teksten med at indtænke åbning af rørlagte åer til de øvrige muligheder i forhold til den blå by.*
- 12) *For at komme hurtige i mål indføres nyt punkt 1.11 i handleplanen om partnerskaber med tekniske universiteter og tekniske skoler med henblik på at udarbejde nye teknologier og igangsætte forsøgsprojekter, der kan fremme biodiversiteten i byens mange søer og vandløb med udgangspunkt i at bevare og forbedre de eksisterende ferskvandsområder, der er udfordret af bl.a. store mængder tilført fosfor og ophobet slam med miljøfarlige stoffer.*
- 13) *"Strand" tilføjes.*
- 14) *Private aktører skal - som kommunens egne medarbejdere - følge Københavns Kommunes besluttede strategier og politikker på kommunale arealer.*
- 15) *Det tydeliggøres i teksten i punkt 1.4, at der også stilles kompetencekrav til private aktører.*
- 16) *Det vil være én af biodiversitetskoordinatorernes opgaver at etablere et fagligt forum på tværs af forvaltninger, miljøpunkter og lokaludvalg til drøftelse af evaluering og opdatering af handleplaner.*
- 17) *Konflikter mellem interesser som eksempelvis stibelysning håndteres i de konkrete projekter. I strategien understreges det, at hensynet til biodiversitet medtages.*

- 18) *Hel eller delvis udfasning af saltning vurderes ikke at kunne indeholdes inden for biodiversitetsstrategiens handlerum, men forvaltningen arbejder løbende med mulighederne for mere miljøvenlig glatførebekæmpelse som forelagt Teknik- og Miljøudvalget den 1. november 2021.*
- 19) *I handleplanens indsats 2.7 og 4.5 arbejdes strategisk med stilleområder.*
- 20) *De bemandede legepladser og fritidsklubberne er indeholdt i handleplanens pkt. 3.2. som værende en del af lokalområdet.*
- 21) *Hjemmesiden NaTur i byen er etableret af Miljøpunkt Indre By og Christianshavn i partnerskab med forskellige fonde og Københavns Universitet.*
- 22) *Strategiens mål for 2050 vil blive holdt op mod den kortlægning, der udføres indledningsvis.*
- 23) *Nyt initiativ i handleplanen indarbejdes: 4.7. Teknik og Miljøforvaltningen understøtter frivillige naturplejefællesskaber i relevante arealer. Der kan indgås samarbejdsaftaler og afholdes årlige dialog om plejen af arealet.*
- 24) *Strategiens ordlyd i Tema 3 side 8 suppleres med en ny dot "Arbejde med formidling og information om biodiversitet i det offentlige rum" og Handleplanen suppleres med et nyt initiativ 3.5 Information og formidling om Københavns natur i det offentlige rum.*
- 25) *Kortlægning er afhængig af kommende budgetforhandlinger og vil i videst muligt omfang ske i et tæt samarbejde mellem fagfolk, interesseorganisationer og frivillige.*
- 26) *Der er ikke udpeget profilkulturhuse med særligt fokus på biodiversitet endnu. Man kan læse mere om kulturhus og deres aktiviteter på hjemmesiden og uddybet på Kultur og Fritidsudvalgets møde den 10. juni 2021.*

Amager Vest Lokaludvalg, henvendelse nr. 137

Amager Vest bakker Miljøpunkt Amager op og supplerer med følgende bemærkninger og forslag:

1. Københavns Kommune bør, med en ambition om at gå fra 25 til 30 % grønne arealer, reservere store arealer og planlægge for grønne korridorer i den kommende kommuneplan.
2. Lokalplanudvalget peger konkret på tre grønne korridorer og faunapassager: fra Prøvestenen i Nord langs den tidligere Amagerbanes tracé til Islands Brygge, fra Havneparken på Island Brygge over Kigkurren til Amager Fælled, fra Amager Fælled over Vejlands Allé med faunapassage til Kalvebod Fælled.
3. Københavns Kommune opfordres til aktivt at arbejde for at omdanne Øresund til marin nationalpark.
4. Der opfordres til at engagere de statslige, de almennyttige, By & Havns samt de private grundejerforeningers arealer i strategien.
5. Der foreslås initiativ med små skilte, der forklarer formålet med en mere ekstensiv pleje af arealer.
6. Opfordring til at engagere borgere og studerende i opgørelse af antal arter, naturtyper, levesteder og økosystemer.

Forvaltningens svar:

- 1) *Der arbejdes løbende med at sikre grønne arealer og grønne korridorer inden for de aftalte budgetrammer.*
- 2) *De foreslåede grønne korridorer og faunapassager er at finde potentialekortet side 24 i strategien under tema 2.*
- 3) *En kommunal indsats for at omdanne Øresund til marin nationalpark ligger uden for strategiens handlerum.*
- 4) *Der henvises til handleplanens tema 2.12, der omhandler partnerskaber med byens store grundejere.*
- 5) *Strategiens ordlyd i Tema 3 side 28 suppleres med en ny dot "Arbejde med formidling og information om biodiversitet i det offentlige rum", og Handleplanen suppleres med et nyt initiativ 3.5. Information og formidling om Københavns natur i det offentlige rum.*
- 6) *Kortlægning ønskes gennemført hurtigst muligt og i et samarbejde mellem fagfolk, interesseorganisationer og frivillige, herunder studerende.*

Indre By Lokaludvalg, henvendelse nr. 186 og Christianshavns Lokaludvalg nr. 188

Lokaludvalget fremhæver bevaring af eksisterende natur som vigtig forudsætning for at skabe en by med biodiversitet og supplerer med følgende bemærkninger og forslag:

1. Uklart hvordan målsætningen i strategien om at – "I år 2050 er Københavns økosystemer modstandsdygtige og tilstrækkeligt beskyttede...", opfyldes i praksis.
2. Forslag til konkrete målsætninger, som fx alle borgere kan se et træ fra deres vindue, areal dækket af trækroner, antal gamle træer over 50 år i en park, antal forskellige insekter, antallet af forskellige planter.
3. Kortlægning ønskes gennemført hurtigst muligt og i et samarbejde mellem fagfolk, interesseorganisationer og frivillige.
4. Forslag til fælles fagligt forum på tværs af forvaltninger, miljøpunkter og lokaludvalg til drøftelse af evaluering og opdatering af handleplaner.
5. Der efterlyses skriftligt formidlingsinitiativ i det offentlige rum.
6. Der ønskes blotlægning af flere rørlagte vandårer.
7. Udvikling af eksperimentale læringsrum på de bemandede legepladser.
8. Det foreslås, at der arbejdes strategisk med stilleområder.
9. Natur og biodiversitet skal indtænkes fra starten i byrummet.
10. Det bør være som med §3 natur, at hvis sådanne arealer nedlægges, skal de erstattes, og der skal anlægges ny natur.
11. Konkret forslag om naturgenopretning af søernes tilstand med fx rørskov og fugleøer.
12. Genetablere støttemuligheder for plantning af træer suppleret med grønne facader.
13. Konkret spørgsmål om hvorvidt pilotprojekt om langsigtet strategisk drift af bynatur udført og kan det implementeres i handleplan for biodiversitet.

Forvaltningens svar:

- 1) De fireårige handleplaner skal løbende indeholde indsatser, der skal realisere strategiens vision og mål.
- 2) Der indføres nyt punkt 1.12 Fokus på bevaring og beskyttelse af træer i administrationsgrundgrundlag og politikker mm., der omhandler bevaring og beskyttelse af eksisterende træer for at understøtte biodiversitet samt overvejelse af muligheden for opdatering og justeringer af Københavns Træpolitik, administrationsgrundlag om træer mm. I forhold til antal insekter og planter vil de næste års kortlægning og monitorering forventeligt kunne gøre næste handleplan mere konkret.
- 3) Hastigheden af kortlægning er afhængig af finansiering ved kommende budget forhandlinger og vil i videst muligt omfang ske i et tæt samarbejde mellem fagfolk, interesseorganisationer og frivillige.
- 4) Det vil være én af biodiversitetskoordinatorernes opgaver at etablere et fagligt forum på tværs af forvaltninger, miljøpunkter og lokaludvalg til drøftelse af evaluering og opdatering af handleplaner.
- 5) Strategiens ordlyd i Tema 3 side 28 suppleres med en ny dot "Arbejde med formidling og information om biodiversitet i det offentlige rum", og Handleplanen suppleres med et nyt initiativ 3.5 Information og formidling om Københavns Natur i det offentlige rum.
- 6) Forslaget om nyt mål indarbejdes i strategien under Tema 2 side 10: "I 2050 indgår biodiversitet i blå urbane løsninger, som kobler Klimatilpasning og byudvikling. Der er anlagt omk.10 % flere ferskvandsområder i form af åbning af rørlagte åer, vandhuller, grøfter, bassiner, vådarealer o. lign. I forbindelse med byudvikling og stormflodssikring af havn og kyst medtænkes natur og biodiversitet som en del af løsningen i overgange mellem land og vand."
- 7) De bemandede legepladser og fritidsklubberne er indeholdt i handleplanens pkt. 3.2. som værende en del af lokalområdet.
- 8) I handleplanens indsats 2.7 og 4.5 arbejdes der strategisk med stilleområder.
- 9) Strategien og handleplanen sætter retning for kommunens arbejde på de offentlige arealer i forbindelse med nye byrum på lige fod med andre hensyn, derudover indarbejdes biodiversitet i den kommende kommuneplan og i lokalplanarbejdet.
- 10) Erstatningsnatur som princip kræver bedre kortlægning og entydig definition. De næste års kortlægning og monitorering forventes at kunne gøre næste handleplan i stand til at arbejde med principper som fx erstatningsnatur.
- 11) Konkrete geografiske projekter ligger uden for strategiens handlerum, der i stedet sætter retning for arbejdet med biodiversitet bl.a. ved ændringer i byrummet.
- 12) Man kan søge midler til både træer og facadebeplantning i gældende biodiversitetspulje. Næste ansøgningsrunde forventes åbnet for ansøgninger den 1. februar 2023 ([Søg puljen til biodiversitet | Biodiversitet \(kk.dk\)](#)). Der tilføjes

derudover et nyt initiativ i handleplanen: 2.13 videreførelse af den borgerrettede biodiversitetspulje ved udløb.

- 13) *Erfaringerne fra langsigtet strategisk drift af bynatur har været med til at forme en stor del handleplanens punkter under Tema 1.*

Østerbro Lokaludvalg, henvendelse nr. 216

Østerbro Lokaludvalg bakker op om planen og har med input fra Østerbro Miljøpunkt en række kommentarer og opmærksomhedspunkter:

1. Tidlig inddragelse af lokaludvalg og miljøpunkter i strategiarbejdet for at kunne indarbejde lokal viden.
2. Ønske om større grønne områder pr. Københavner i 2030 – fx det samme niveau som 2011.
3. Opfølgning på mål i kommuneplan om 400 m til nærmeste grønne område.
4. Ønske om større trædækning og at passe på gamle hjemmehørende træer, som huser mange insekter.
5. Gøre gader smallere og give plads til grønne bede, husnære have-arealer samt gøre små gårde og pladsdannelser mere grønne.
6. Gøre grønne områder vildere med langt græs og ukrudt.
7. Fokus på et vandmiljø i god økologisk tilstand i 2027 og ikke først i 2050 samt arbejde med vandmiljø over jorden, fx omkring Lersøparken.
8. Ønske om grønne puljer forankret i lokaludvalgene til mindre projekter i gårde.
9. Tænke biodiversitet ind i byudviklingen af nye byområder fra starten med inspiration fra Klimakvarteret.

Forvaltningens svar:

- 1) *Tidligere inddragelse af lokaludvalg og miljøpunkter forud for strategiarbejde vedrørende biodiversitet indarbejdes i det videre arbejde med strategi og handleplan.*
- 2) *Der arbejdes løbende med at etablere flere grønne arealer i København. Der henvises til kommuneplan 2019 vedr. udpegede potentialeområder samt kommuneplanens afstandsmål for grønne områder. Strategien har som langsigtet mål, at mindst 30% af Københavns areal skal være udlagt som offentligt tilgængelige grønne områder i 2050, samt at 10% af Københavns areal er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens §3.*
- 3) *Servicemålene vedr. afstande til grønne områder ligger uden for strategiens handlerum, men man kan læse mere om resultaterne af en analyse af status for opfyldelsen af ovenstående mål på Økonomiudvalgets møde den 14. juni 2022 pkt. 16 Analyse af afstandsmål til grønne og blå områder.*

- 4) *Der indføres nyt punkt 1.12 Fokus på bevaring og beskyttelse af træer i administrationsgrundgrundlag og politikker mm., der omhandler bevaring og beskyttelse af eksisterende træer for at understøtte biodiversitet samt opdatering og justeringer af Københavns Træpolitik, administrationsgrundlag om træer mm.*
- 5) *At gøre gader smallere mv. ligger ikke inden for strategiens handlerum; men der arbejdes løbende i andre sammenhænge med grønnere byrum, fx i forbindelse med lokalplaner, genopretning af veje, uddeling af puljemidler til private initiativer, skybrudsikring ved hjælp af forsinkelser på veje, i gårde og på pladser mv., hvor det er muligt.*
- 6) *Hvordan kommunen vil gøre grønne arealer vildere, er beskrevet under handleplanens Tema 1 under øget naturpleje, transformere monokulturer, genoprette og udskiftning af artsfattige bevoksninger.*
- 7) *Strategien tilrettes, da kommunen allerede nu arbejder ud fra vandrammedirektivets mål om at alle vandområder skal have opnået god økologisk stand i 2027 og teksten i strategien side 26 suppleres med at indtænke åbning af rørlagte åer og vandløb som under Lersøparken, til de øvrige muligheder i forhold til den blå by.*
- 8) *Det ligger uden for strategien og handleplanen at beslutte konkrete puljer forankret i lokaludvalgene.*
- 9) *Biodiversitet bliver indarbejdet i byudviklingen i den kommende kommuneplan og i lokalplanarbejdet. Der henvises til handleplanens initiativ 2.5.*

Miljøpunkt Nørrebro, henvendelse nr. 217

Miljøpunkt Nørrebro har sammenfaldene hørings svar med Nørrebro Lokaludvalg og supplerer med nedenstående konkrete forslag:

1. At man tilføjer hele å-strækket fra Hillerødgade til Søerne til potentialekortet med den konsekvens, at ordet "Jagtvej" erstattes med "Søerne" i forvaltningens forslag.
2. At tilføje åbning af Lersøkilden til Handlingsplanen (2022-2025), da dette er et vigtigt og konkret projekt, der kan udføres i 2023-2024 og skal samtænkes med regnvandsprojektet i Lersøparken.

Forvaltningens svar:

- 1) *Forvaltningen indarbejder forslaget.*
- 2) *Konkrete geografiske projekter ligger uden for strategiens handlerum. Strategien sætter retning for arbejdet med biodiversitet bl.a. ved ændringer i byrummet.*

Henvendelser fra foreninger og interesseorganisationer

Grundejeren.dk – paraplyorganisation for private grundejere i København nr. 3

Grundejeren takker for muligheden for at kunne bidrage og har følgende bemærkninger og forslag:

1. Der er mere end 15.000 private grundejere i København med grønne arealer enten som have eller fællesanlæg, der ønskes inkluderet som konkret spor i strategi og handleplan, både hvad angår mål og konkrete aktiviteter.
2. Grundejeren.dk ønsker at bidrage aktivt til arbejdet med at integrere de private grundejere i arbejdet med den grønne omstilling.
3. Kortlægning af de private grønne arealer i kommunen – private friarealer, fællesarealer, etc. (en udvidelse af omfanget for indsatsområde 1.1 i handleplanen)
4. Udarbejdelse af vejledning for private haveejere mhp- øget biodiversitet for private grundejere (indlæg kunne være fra både forvaltning, foreninger og private aktører)
5. Udvikling af seminar række med forskellige faglige indlæg om biodiversitet for private grundejere.
6. Udarbejdelse af et certifikat som "grønne" grundejerforeninger kan opnå ved at gøre en række ting.
7. Udarbejdelse af politik for byudvikling i villaområderne frem mod 2050, der modvirker 'afvikling af grønne boligområder'.
8. Udvikling af mål samt metode for løbende registrering og opfølgning på villaområdernes bidrag til biodiversiteten i Københavns Kommune.

Forvaltningens svar:

- 1) *Strategien justeres så det er tydeligt, at der sættes retning for både private og offentlige arealer. Strategi og Handleplan kan inspirere til at øge biodiversitet på private arealer og understøtte samarbejder her. Det ligger uden for strategiens og det kommunale handlerum at udføre konkret spor i strategi og handleplan, både hvad angår mål og konkrete aktiviteter.*
- 2) *Det foreslås at grundejerforeningen indgår i partnerskab om biodiversitet (henvisning til handleplanens initiativ 2.12) og indgår i samarbejde med lokale kræfter såsom lokaludvalg og miljøpunkter.*
- 3) *Grundejeren.dk vil blive inddraget i i det videre arbejde med strategi og handleplan.*
- 4) *Kortlægning af private arealer se svar pkt.1.*
- 5) *Det vurderes at gode vejledninger for private grundejere er rigt repræsenteret i privat regi.*
- 6) *Det ligger udenfor strategiens handlerum at udvikle seminarer med faglige indlæg for private grundejere og der henvises til de mange private tilbud via interesseorganisationer mv.*
- 7) *Det ligger uden for strategiens handlerum at udarbejde et certificeringsredskab, samt certificere private grundejere.*
- 8) *Politik for byudvikling i villaområderne henvises til den overordnede kommuneplanlægning.*
- 9) *Mål og metodemæssig løbende registrering og opfølgning ligger under initiativ 4.4. i handleplanens vedr. monitorering, samt i det lokale miljøarbejde. Der kan ske en fælles formidling af fastlagte private mål m.m.*

Gruppen har indsendt deres opsamling på idéer på baggrund af en biodiversitetsvandring den 22. juni 2022 i Vanløse. Idéerne er inddelt i det offentlige rum og det private område herunder beboer- og grundejerforeninger.

1. I det offentlige rum er der en række forslag til træer, langt græs og blomster, flere små damme og søer, kortlægning, uddannelse og oplysning samt inddragelse og samarbejde.
2. I det private er der fokus på mere natur generelt, støtte til private både til projekter og til vejledning samt regler om træfældning og krav til mere grønt på private arealer.

Forvaltningens svar:

- 1) *Idéerne vil indgå i det videre arbejde med implementering af biodiversitet i det offentlige rum.*
- 2) *Private kan søge midler til øget biodiversitet i gældende biodiversitetspulje, næste ansøgningsrunde forventes åbnet for ansøgninger den 1. februar 2023, [Søg puljen til biodiversitet | Biodiversitet \(kk.dk\)](#). Regler for træfældning og krav til mere grønt på private arealer ligger uden for strategiens handlerum.*

Grøn Agenda Sydhavn nr. 48

1. I "Forslag til biodiversitet i København" s. 22 (Case: Grøn Natur: Sydhavnstippen) står skrevet, at: "I de sidste 10 år har frivillige lavet naturpleje på Sydhavnstippen." Det korrekte tal er 22 år, idet den frivillige naturpleje på Sydhavnstippen startede i 2001. Siden 2002 er indsatsen beskrevet i årsberetninger, som findes på: <https://www.sydhavnstippen.dk/groenagenda/> og daværende naturgruppe modtog Københavns Miljøpris i 2004.

Forvaltningens svar:

- 1) *Strategien tilrettes.*

Valbyhaven nr. 60

1. Som frivillig lokal byhave støtter Valbyhaven initiativ 4.2 "Hver bydel skal have mindst en grøn oase med høj biodiversitet i tilknytning til et kulturhus, miljøpunkt eller idrætsområde mv." og foreslår, at Toftegårds Plads bliver forankret i Valby Kulturhus, der kan sikre bevarelse, videreudvikle og bidrage til drift af haven.

Forvaltningens svar:

- 1) *Initiativ 4.2 i handleplanen besluttet på lige fod med resten af strategi og handleplan og forslaget kan indgå i det videre arbejde.*

Dansk Ornitologisk Forening (DOF København) nr. 66

Dansk Ornitologisk Foreningen (DOF) tager i sit hørings svar udgangspunkt i fire principper: 1. En erkendelse af naturens egen værdi og fuglenes betydning. 2. Fugle som indikator for den gode

naturlig tilstand. 3. Naturen kender ingen grænser. 4. En stor og sammenhængende natur og biodiversitet i Københavns Kommune.

Konkret foreslår DOF at:

1. Der skal skabes større sammenhængende naturområder.
2. Københavns resterende grønne områder ikke kan benyttes som reserve til fremtidige byggegrunde.
3. Større og mere omfattende vidensdeling af data hos grønne organisationer.
4. Opkvalificering af Københavns Kommunes gartner og naturdrift.
5. Udvikling af værktøj/redskab, samt risikostyringsplan, som skal danne et forvaltningsgrundlag samt manual/guide for, at ingen truede arter må uddø i Københavns Kommune og på Københavns Kommunes arealer.
6. Alt nybyggeri finansieret af Københavns Kommune skal etablere redesteder til hulrugende fuglearter, især mursejler men også svaler.
7. Se på grønne strukturer i sammenhæng og i samarbejde med eksempelvis DSB og Banedanmark.
8. Der skal laves et grundlæggende kursus i natur- og biodiversitetsforståelse for politikere.
9. Det foreslås at supplere fokusarter med signaturarter, som er karakteriseret ved at være karismatiske og repræsentanter for særligt truede naturtyper som fx sanglærke, skovhornugle og tredækker.

Forvaltningens svar:

- 1) *Forslaget noteres og bemærkningerne medtages og videreføres til den overordnede planlægning, herunder udarbejdelse af kommuneplanstrategi og revision af kommuneplan 2019.*
- 2) *Københavns grønne områder reguleres dels af kommuneplan og fredninger.*
- 3) *Københavns Kommune samarbejder gerne med grønne organisationer mfl. om vidensdeling af data, der kan være med til både at kvantificere og kvalificere kortlægning af biodiversitet i København.*
- 4) *Der lægges stor vægt på både uddannelse og udvikling af den daglige drift til fremme af biodiversiteten i både strategi og i konkrete initiativer i handleplanen.*
- 5) *De lovpålagte hensyn til arter, som er beskyttet på et eller andet niveau, fx bilag IV-arter, bliver allerede taget. I forbindelse med kortlægningen og monitoreringen af biodiversiteten vil det blive vurderet, om der er behov for at udforme en konkret handleplan inden for rammerne af kommunens råderum – i praksis på kommunalt arealer eller gennem frivillig deltagelse af private grundejere.*

- 6) *Handleplanens pkt. 2.4 og 2.6 understøtter, at der indarbejdes krav til byggeri i lokalplanregi, samt konkrete krav til biodiversitet herunder redesteder til hulrugende fuglearter i kommunalt finansieret byggeri.*
- 7) *Handleplanen understøtter partnerskab med store grundejere herunder DSB og Banedanmark.*
- 8) *Grundkursus i biodiversitet specielt for politikere er altid muligt, såfremt, der er efterspørgsel på det fra politisk side.*
- 9) *Forslag til at supplere fokusarter til signaturarter tages op næste gang i forbindelse med næste revision af de 4-årige handleplaner.*

Utterslev Moses Venner nr. 68

Foreningen ønsker eksisterende biodiversitet forbedret og udviklet og har en række kommentarer og forslag til strategi og handleplan.

1. Fersk vand og indsats for at komme i mål med EU's vandrammedirektiv om at vand i Europa som minimum opnår god økologisk tilstand inden 2027 fremstår ikke tydeligt i strategi og handleplan.
2. Der ønskes kommunal understøttelse af frivillige foreninger, på samme måde som den tidligere frivillighedskoordinator og det undrer at TMF og biodiversitetskoordinator ikke omtales i handleplanens tema 4.
3. Vedr. uddannelsesdelen "Viden, uddannelse og adgang til naturen" har foreningen en række konkrete spørgsmål; Menes der naturfaglig dannelse? Kommer der mere udeundervisning? Kommer der flere uformelle læringsmiljøer som naturværksteder og naturskoler? Er det efteruddannelse af pædagoger og lærere, der tænkes på?

Forvaltningens svar:

- 1) *Strategien tilrettes, da kommunen allerede nu arbejder ud fra vandrammedirektivets mål om at alle vandområder skal have opnået god økologisk stand i 2027, og teksten i strategien side 26 suppleres med at indtænke åbning af rørlagte åer og vandløb.*
- 2) *Tidligere frivillighedskoordinator er erstattet af biodiversitetskoordinatorer i handleplanens pkt. 3.1. Der indarbejdes derudover et arbejde med blå drift i handleplanens pkt. 1.4 og nyt pkt. om Teknik- og Miljøforvaltningens arbejde med frivillige naturplejefællesskaber under tema 4.*
- 3) *Tema 3 i strategien præciseres flere steder, og begrebet "naturdannelse" bliver indarbejdet. Der henvises til handleplanens initiativer under tema 3, hvor der er ønsker om både at styrke undervisnings- og pædagogiske tilbud på skoler, institutioner, herunder undervisernes kompetencer samt at etablere formidlings- og læringssteder langs havn og kyst.*

Grundejerforeningssekretariatet Ørestad nr. 70

Foreningen kvitterer for grundig borgerinddragelsesproces og forslag om biodiversitetskoordinator samt kortlægning. Derudover har foreningen nogle kommentarer og forslag til strategi og handleplan samt en opfordring til at lade sig inspirere af foreningens eget arbejde med kortlægning af biodiversitet i Ørestaden som man kan læse mere om her: [Grøn omstilling • Ørestad \(orestad.net\)](#).- Foreningen stiller sig til rådighed for uddybelse, dialog, samarbejde og netværksdannelse.

1. Tydeligere fokus på biodiversitetsfremmende praksis i udviklingsprojekter.

Forvaltningens svar:

- 1) Som beskrevet i handleplanens pkt. 2.4 og 2.5 forventes biodiversitet indarbejdet i lokalplanarbejdet og den kommende kommuneplan.
- 2) Forvaltningerne vil i forbindelse med igangsætning af kortlægning og monitorering indhente inspiration om foreningens arbejde m.m.

Mursejlerne.dk nr. 177

Gruppen taler mursejlernes sag og lader fuglene komme til orde i deres høringssvar, der indbefatter og gennemgående kommentar om at indregne bygninger som habitat på lige fod med grønne og blå områder.

1. Bedre levevilkår og flere redepladser i kommunalt nybyggeri men også i forbindelse med renovering af kommunale bygninger, herunder en række opmærksomhedspunkter og konkrete forslag til det arbejde med at sikre bygninger som habitat for mursejlere og kollegaer.

Forvaltningens svar:

- 1) *Strategiens Tema 2 s. 10 er bygninger som habitat beskrevet i første dot og Handleplanens pkt. 2.6 understøtter, at der arbejdes med pladser til hulrugende fuglearter i kommunalt byggeri. Opmærksomhedspunkter vil blive indarbejdet i det videre arbejde i videst muligt omfang.*

Danmarks Naturfredningsforening nr. 179

Foreningen fremhæver vigtigheden i at strategien lever. Konkret foreslås tillige at.

1. For at fremme at der sikres flere arealer til natur og biodiversitet, bør potentialerne kortlægges (Handlepunkt 1.1 udvidet med strategi) i alle byudviklings- og byomdannelsesområder og kommunen bør på den baggrund lave en strategi for nye arealer til natur og rekreation og i særdeleshed større sammenhængende arealer hertil.
2. Indskrive mål i strategien om fredning af kirkegårde.

Forvaltningens svar:

- 1) *Det bemærkes, at beslutning om fredninger ligger uden for strategiens handlerum.*
- 2) *Det ligger uden for strategiens handlerum at frede kirkegårde.*

Østerbro Havnekomité nr. 187 og Miljøbiologisk Laboratorium 190

Østerbro Havnekomité og Miljøbiologisk Laboratorium gør opmærksom på at Nordhavnen er et af de østligste arealer i Danmark, der krydses af trækfugle og hvor DOF har registreret mere end 260 arter på Nordhavnstippen. Derfor ønskes der:

1. en stor sammenhængende naturpark i Nordhavn, der udlægges til bynær Natura 2000 område, hvor Nordhavnstippen bør §3-fredes.
2. en række konkrete tiltag med beplantning, stisystemer og en naturskole til formidling af kystnær vil natur.

Forvaltningens svar:

- 1) *Forslaget noteres og bemærkningerne medtages og videreføres til den overordnede planlægning, herunder udarbejdelse kommuneplanstrategi og revision af kommuneplan 2019. Udpegning af Natura 2000-områder er et statsligt anliggende som håndteres af Miljøministeriet.*
- 2) *Konkret udvikling af den planlagte park tager strategien ikke stilling til, men idéerne videre gives til projektet.*

DAB Dansk almennyttigt boligselskab nr. 191

1. Boligselskabet, der administrerer 12 boligafdelinger i København, indgår gerne i et partnerskab med Københavns Kommune om biodiversitet.

Forvaltningens svar:

- 1) *Når strategi og handleplan er vedtaget, sættes de initiativer i handleplanen, der er mulige, herunder indgåelse af partnerskaber jf. punkt 2.12 med fx DAB, i gang.*

Astma-Allergi Danmark nr. 192

1. Astma-Allergi Danmark henleder opmærksomheden på, at det for borgere med allergi er essentielt at inddrages allergivenlig beplantning i arbejdet med biodiversitet.

Forvaltningens svar:

- 1) *Afsnittet side 19 i strategien om græspollen mv. præciseres og tilrettes til "Bevaring og forbedring af den eksisterende biodiversitet i København vil så vidt muligt inddrage planternes allergene egenskaber i de samlede hensyn".*

Amager Fælleds Venner nr. 198, 214, 215

Amager Fælles Venner finder initiativ til biodiversitetsstrategi positiv og har følgende bemærkninger og forslag:

1. Sikre at der fortsat er store sammenhængende naturområder i København om ti og tyve år samt arbejde med at få godkendt nye beskyttede Natura 2000-områder.
2. Beslutning om at der ikke mere skal bygges på eksisterende natur.
3. Beslutning om aldrig mere at støtte affredning af naturområder og stoppe byggeplaner og byggeforberedelser midt i naturen og genetablere den ødelagte biodiversitet på Lærkesletten og i Tornsangerland.

Forvaltningens svar:

- 1) *Det ligger uden for strategiens handlerum. Forslaget noteres, og bemærkningerne medtages og videreføres til den overordnede planlægning, herunder udarbejdelse kommuneplanstrategi og revision af kommuneplan 2019. Udpegning af Natura 2000-områder er et statsligt anliggende som håndteres af Miljøministeriet.*
- 2) *Beslutningen ligger uden for strategiens handlerum. Der henvises til strategien Tema 1 om at bevare og forbedre den eksisterende biodiversitet.*
- 3) *Det ligger uden for strategiens handlerum at beslutte aldrig mere at støtte affredning af natur og at stoppe konkrete byggeprojekter.*

Miljøudvalget Østerbro Lokalråd nr. 205

Lokalrådet støtter strategien og står til rådighed med støtte og bistand, og har følgende kommentarer og forslag:

1. Flere træer til hurtig realisering, fx ydre Østerbrogade.
2. Støtte til beboerinitiativet "Københavns Gadehaver og Grønne Byrum".

Forvaltningens svar:

- 1) *Konkrete initiativer ligger uden for strategiens handlerum. Forslaget noteres, og bemærkningerne medtages og videreføres til Træprioriteringsplanen og løbende budgetforhandlinger.*
- 2) *"Københavns Gadehaver og Grønne Byrum" kan søge midler i gældende biodiversitetspulje, næste ansøgningsrunde forventes åbnet for ansøgninger den 1. februar 2023, [Søg puljen til biodiversitet | Biodiversitet \(kk.dk\)](#). Der indføres derudover et nyt initiativ i handleplanen tilføjes: 2.13 videreførelse af den borgerrettede biodiversitetspulje ved udløb.*

Dansk Botanisk Forening (DBF) nr. 206

Dansk Botanisk Forening finder det positivt, at kommunen med Dansk Naturfredningsforening har valgt en åben tilgang til planlægningsprocessen og håber at åbenhed og lydhørhed kommer til at præge kommunens fremtidige arbejde med strategien. Derudover har foreningen en række anbefalinger til det videre arbejde:

1. Anbefaling om at strategien altid holder sig 'brandmandens lov' for øje og prioriterer beskyttelsen af store naturarealer med funktionel økologi og lang kontinuitet højest.
2. At strategien tager udgangspunkt i vild natur med 'naturkvalitet' forstået som de enkelte arealers kvalitet som habitater og deres økologiske funktionalitet og fremadrettet monitorering har fokus på økologisk funktionalitet.
3. Målsætning for første handleplan at skabe overblik over status quo (biodiversitetsbaseline), der kan definere målsætningerne for 2050 og beskrive vejen til at indfrielse af dem og fokus på længerevarende projekter indenfor en overordnet køreplan.
4. DBF studser over nødvendigheden afsnit side 19 i strategien: "Bevaring og forbedring af den eksisterende biodiversitet i København vil så vidt muligt tage hensyn til og holde mængden af græspollen fra høje græsser, giftige planter og urter nede".
5. At der indføres et par planter til fokusarterne.
6. Mangler fokus på alle de økosystemtjenester (køling, vandretention, luftrensning, støjdemping etc.) som plantesamfund kan bidrage med i byen.

Forvaltningens svar:

- 1) *Under Tema 1 bevare og forbedre den eksisterende biodiversitet side 18 formulerer strategien bl.a. at et af de vigtigste elementer er bevare arealer med eksisterende biodiversitet.*
- 2) *Anbefalingen gives videre til det konkrete arbejde i de konkrete initiativer og der henvises til handleplan side 5 der netop handler om at kortlægning og baseline måling vil kunne sætte konkrete målsætninger og udpege oplagte potentialeområder mv.*
- 3) *Anbefalingen tages med i det videre arbejde.*
- 4) *Afsnittet præciseres og tilrettes til "Bevaring og forbedring af den eksisterende biodiversitet i København vil så vidt muligt inddrage planternes allergene egenskaber i de samlede hensyn".*
- 5) *Der er valgt dyr og insekter som fokusarter, da de kræver forskellige forhold for at trives herunder en række forskellige planter som beskrevet under levesteder for insekterne.*
- 6) *Fokus på økosystemtjenester ligger ud over biodiversitetsstrategien, men fokus noteres og videreføres til kommunens øvrige arbejde med bynatur generelt.*

Andre henvendelser

Bevarelse af natur og fredning, henvendelse nr. 5, 9, 10, 11, 12, 13, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 37, 39, 42, 44, 45, 47, 49, 50, 51, 52, 56, 57, 59, 61, 65, 71, 72, 73, 108, 144, 162, 166, 195, 196, 197, 199, 200, 201, 202, 207, 208, 210, 211, 212, 213

1. Temaet går igen i rigtig mange besvarelser både konkrete ønsker til bevarelse og om fredning af eksisterende naturområder, som fx Amager Fælled, Stejlepladsen, Sydhavnstippen, Nordhavnstippen mfl.

2. Flere svar ønsker et stop for Lynetteholmen og stop for byggeriet på Amager Fælled og Stejlepladsen.
3. Derudover et udtalt ønske om i byudviklingen at tage mere hensyn til naturen.

Forvaltningens svar:

- 1) *Der henvises til den overordnede planlægning og politiske beslutninger, som ligger uden for strategiens handlerum.*
- 2) *Det ligger uden for strategiens handlerum at stoppe konkrete byggeprojekter.*
- 3) *Strategien og handleplanen sætter retning for hensynet til naturen og biodiversiteten i den kommende kommuneplan og i lokalplanarbejdet.*

Drift og pleje, henvendelse nr. 1, 2, 4, 15, 16, 18, 38, 50, 53, 58, 121, 178 og 208

Et tema der går igen både hos foreninger og borgere er en omlægning af drift og pleje af de offentlige grønne og grå arealer herunder:

1. undlade ukrudtsafbrænding og nedlæggelse af vejbede, opsamle affald inden slåning, lade græsset stå og vente længere tid med beskæring og klipping af hække/buske og sluk lyset i parkerne,
2. lad borgere passe små nye grønne bede på gader og gadehjørner.
3. Naturnær ekstensiv drift efter rewilding principper med store græssende dyr.

Forvaltningens svar:

- 1) *Der lægges stor vægt på udvikling af den daglige drift til fremme af biodiversiteten i både strategi og i konkrete initiativer i handleplanen, der begge sætter retning for kommunens arbejde på de offentlige arealer. Konkrete steder og forslag er videregivet til kommunens drift til inspiration.*
- 2) *Alle borgere kan søge midler i gældende biodiversitetspulje, næste ansøgningsrunde forventes åbnet for ansøgninger den 1. februar 2023, [Søg puljen til biodiversitet | Biodiversitet \(kk.dk\)](#). Der indføres derudover et nyt initiativ i handleplanen tilføjes: 2.13 videreførelse af den borgerrettede biodiversitetspulje ved udløb.*
- 3) *Store, græssende dyr, primært køer og heste, spiller en meget vigtig rolle i naturplejen. Køer og heste har været en del af vore økosystemer i tusinder af år, først som vildtlevende dyr og senere som husdyr, og derfor er mange andre arter afhængige af deres tilstedeværelse i naturen. Aller bedst er det, hvis de får lov til at gå ude hele året og passe sig selv mest muligt. I Københavns Kommune har vi græssende køer og/eller heste fire steder: I Københavns del af Høje Gladsaxe-parken, i Højmosen i Utterslev Mose, på Amager Fælled og på Naturstyrelsens arealer på Kalvebod Fælled. På Amager Fælled går dyrene ude hele året. Vi kigger løbende på mulighederne for at udvide de eksisterende græsningsfolder og introducere græssende dyr nye steder, hvor det rent*

naturmæssigt giver mening og hvor de kan sameksistere med den rekreative brug af områderne.

Åbning af rørlagte åer, henvendelse nr. 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 104, 105, 106, 107, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 122, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 131, 132, 133, 134, 136, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 163, 164, 165, 167, 168, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 189, 193, 203, 213

1. En stor gruppe borgere har valgt at sende en stort set enslydende tekst om at få åbnet rørlagte åer og særligt indsætte mål i den første handleplan 2022-2025 om at åbne Ladegårdsåen fra Hillerødgade til Jagtvej.

Forvaltningens svar

- 1) *Nyt mål indarbejdes i strategien under Tema 2 s.10: "I 2050 indgår biodiversitet i blå urbane løsninger som kobler Klimatilpasning og byudvikling. Der er anlagt omk.10 % flere ferskvandsområder i form af åbning af rørlagte åer, vandhuller, grøfter, bassiner, vådarealer o. lign. I forbindelse med byudvikling og stormflodssikring af havn og kyst medtænkes natur og biodiversitet som en del af løsningen i overgange mellem land og vand."*

Strækningen af Ladegårdsåen fra Hillerødgade til Jagtvej indarbejdes i potentialekortet side 24 i strategien, derudover suppleres teksten side 26 med at indtænke åbning af rørlagte åer til de øvrige muligheder i forhold til den blå by. Jf. Borgerrepræsentationens beslutning den 24. juni 2022 om at arbejde videre med visionsskitse 3 "Delvis nedrivning af Bispeengbuen og grønne byrum".

Forskellige forslag og idéer, henvendelse nr.4, 7, 8, 14, 18, 36, 41, 46, 54, 62, 64, 67, 69, 130, 204

Borgerne er kommet med en del forslag og idéer til det videre arbejde med biodiversitet i København, herunder opsamling på idéerne:

1. Bedre muligheder for grønt i byggerier, såsom grønne tage på buslæskure, metrostationer og bygninger generelt, mere facadebeplantning og vertikale haver.
2. Vejledningsmateriale vedr. byggetilladelse, placering og anbefalinger i øvrigt ved opsætning af redekasser og udformning af indbyggede huller i murværk til mursejlere og andre fugle.
3. Flere planter i kommunens arealer, fx i en kommunale ejendom på Vordingborggade, som skovhave i Fælledparken, ved søbredden Sortedams Søerne og Peblinge Søen, i det nye bykvarter Sluseholmen,
4. Undlad opsætning af bistader, da tamme bier stjæler føde fra vilde bier og uddele bi-blomsterfrø ved cykelstierne.
5. Lad gamle træer stå og plant flere træer og gerne med spiselige frugter og en træpolitik som på Frederiksberg.

6. Dæmpning af trafikken, så naturen kan få plads og videreførelse af konkrete stier i flere bydele.
7. Konkret ønske om at få oddere tilbage i Østre Anlæg og Kastelsgraven. Der var oddere indtil et tidspunkt efter 2. verdenskrig.

Forvaltningens svar:

- 1) *Handleplanens punkt 2.5 om "Biodiversitet i kommende kommuneplan" suppleres med krav til om biodiversitet i nybyggeri, fx grønne tage, facadebeplantning mv.*
- 2) *Behovet for udarbejdelse af vejledende materiale vil blive vurderet sammen med forvaltningernes byggemyndigheder og i forbindelse med udvikling af handleplanens initiativer 2.3, 2.4 og 2.6.*
- 3) *Forslagene er noteret og kan indgå i kommunens arbejde med handleplanens punkter 1.5, 1.6, 1.7 og 2.6. om styrkelse af biodiversitet på eksisterende grønne arealer, transformation af monokulturer, udskiftning artsfattig bevoksning samt mere strategisk fokus på eget kommunalt byggeri.*
- 4) *Det er korrekt at honningbier holdt som husdyr konkurrerer med de vilde bier om føden. Nogle steder og i nogle situationer er det et større problem end i andre. I Københavns Kommune har vi ind til videre den politik, at vi kun tillader bistader i byen af rekreative hensyn, og fordi der under alle omstændigheder er færre vilde bier inde i byen. Ændrer billedet sig ved større og flere tiltag, som gavner vilde bier (fx insekthoteller o. lign.) inde i byen, vil det være hensigtsmæssigt at se nærmere på balancen mellem hensynet til de vilde bier/naturbeskyttelse på den ene side og hensyn til bybi-konceptet på den anden.*
- 5) *Der indføres nyt punkt 1.12 Fokus på bevaring og beskyttelse af træer i administrationsgrundgrundlag og politikker mm.", der omhandler bevaring og beskyttelse af eksisterende træer for at understøtte biodiversitet samt opdatering, og justeringer af i Københavns Træpolitik, administrationsgrundlag om træer mm.*
- 6) *Dæmpning af trafikken og konkrete stiprojekter ligger uden for denne strategi, men videregives til det videre arbejde inden for trafikplanlægning i byen.*
- 7) *Odderens høje krav til levestedet (rent vand med masser af fisk, egnede steder til boet, mulighed for skjul, egnede yngleområder og afmærkningsmuligheder), en lav tolerance overfor menneskelige forstyrrelser samt sårbarhed i trafikken, gør at vi ikke anbefaler et genudsætningsprojekt for odder i Østre Anlæg og Kastellet. Nylige fund af odder flere steder på Sjælland tyder på at odderen gennem naturlig spredning er ved at genetablere sig. Dermed kan den med lidt held forventes at genindvandre til egnede levesteder i Københavns omegn, men næppe til så urbane, små og isolerede levesteder som Øster Anlæg og Kastellet.*

Øvrige forslag til supplerende målsætninger og initiativer, henvendelse

En borger har gennemgået strategien og kommer med mere konkrete forslag til ændringer:

1. De meget overordnede biodiversitetsmål suppleres med delmål, der gør det muligt at måle kommunen på sin evne til at skabe reel forandring. Foruden organisatoriske indsatser skal der i perioden være konkrete mål i forhold til navngivne arter og naturområder. Disse målsætninger kan opstilles som bilag i handleplanen.
2. Der tilknyttes eksternt ekspertise i form af en faglig følgegruppe, der uafhængigt af skiftende forvaltningsmæssige modeluner kan holde kommunen fast på målene.
3. Der indføres afsnit om at den overordnede byplanlægning skal understøtte principperne om sikring af plads og sammenhæng i byens natur. Dette knyttes til udpegningen af de kerneområder og spredningskorridorer, der udgør grundstammen i Grønt Danmarkskort. Det i den forrige strategi*, indgående kort med lokalisering af spredningsbarrierer er også relevant inspiration.

** Der henvises til Plads til Naturen - Strategi for biologisk mangfoldighed 2011-2015, vedtaget i Teknik- og Miljøudvalget 22.9.2011 og kan læses her: [Plads til Naturen - Strategi for biologisk mangfoldighed 2011-2015](#). Strategien blev erstattet af Strategi for Bynatur i 2015-2025, der kan læses her: [Bynatur i København 2015-2025 | Bæredygtig byudvikling \(kk.dk\)](#), der nu ønskes suppleret med den mere langsigtede Strategi for biodiversitet 2022-2050 med tilhørende Handleplan 2022-2025.*

4. Der tilføjes bilag, som konkretiserer planen. Der er allerede et godt udgangspunkt i den forrige handlingsplan, og dette kan opdateres med nyere viden.
5. Bemærkning til strategiens fokus arter, her mangler beskrivelse af sårbarhed og de vigtigste trusler.

Forvaltningens svar:

- 1) *Forslaget er noteret og videregives til det kommende arbejde med strategi og handleplan i den første fireårs periode og som opmærksomhedspunkt i første statusrapport.*
- 2) *Mulighederne for at tilknytte en form for eksternt ekspertise er noteret og anbefales vurderet som et initiativ i handleplan nr.2.*
- 3) *Strategien og handleplanen sætter retning for hensynet til naturen og biodiversiteten i den overordnede planlægning, herunder initiativerne 2.5 og 2.6 hvor biodiversitet indarbejdes i lokalplanarbejde og i den kommende kommuneplan.*
- 4) *I det videre arbejde og i forbindelse med handleplan nr. 2 skal det vurderes, om en række initiativer, formidling mm. kan samles smart og indgå i konkrete planer for den enkelte bydel.*
- 5) *I strategiens 10 fokusarter side 36 indarbejdes beskrivelse af sårbarhed og de vigtigste trusler under hver art.*

Samarbejde med omverdenen, henvendelse 34, 55, 178, 209

1. Konkrete forslag til handleplanens punkter i forhold til samarbejdet med de private fælles gårdhaver indenfor kortlægning, partnerskab, kulturarrangementer og borgerinvolvering.
2. Ønske om at biodiversitetskoordinatoren styrker indsatsen overfor de private grundejere.
3. Der foreslås et samarbejde med Tårnby og Dragør kommuner om at naturgenoprette Amager Fælled, Kalvebod fælled, Kongelunden og Dragør Sydstrand til 3.600 ha naturnationalpark.
4. Oprettelse af tilbud hvor kommunen stiller driftspersonale og kursusforløb til rådighed for boligforeninger, der vil i gang med at arbejde med biodiversitet.

Forvaltningens svar:

- 1) *Fokus på private grundejere, grønne gårdrum mv. henvises til partnerskaber i handleplanens tema 2.12.*
- 2) *For at styrke indsatsen overfor de private grundejere, suppleres strategiens forankring og organisering på tværs af kommunen med nyt dot side 4 i handleplanen om at biodiversitetskoordinatoren samarbejder tæt med lokaludvalgenes miljømedarbejdere og byens Miljøpunkter bl.a. med henblik på at understøtte frivillige fællesskaber om biodiversitet.*
- 3) *Det ligger uden for strategiens handlerum at arbejde for en naturnationalpark på tværs af kommunegrænsen.*
- 4) *Kommunal understøttelse af private grundejere ligger i lokaludvalgenes og miljøpunkternes arbejde. Derudover kan private grundejere og boligforeninger søge midler i gældende biodiversitetspulje, næste ansøgningsrunde forventes åbnet for ansøgninger den 1. februar 2023, [Søg puljen til biodiversitet | Biodiversitet \(kk.dk\)](#). Der indføres derudover et nyt initiativ i handleplanen tilføjes: 2.13 videreførelse af den borgerrettede biodiversitetspulje.*